

OFFICE OF THE
TAX OMBUD
Ensuring fairness

Xiletelo xa maendlelo ya swivilelo

Hi kona kumi pfuna

RITO RO RHANGA

HI KU NYIKA

PULATIFOMO YO TIYIMELA HI YOXE NO PFUMALA XIHLAWUHLAWU YA LESWAKU U TIHLANGANISA NA SARS

Tani hi muakatiko kumbe mutshami eka Xidimokira xa vumbiwa, u na timfanelo na mintirho loko u tihlanganisa na vulawuri bya vanhu va Afrika Dzonga .Tin'wana ta timfanelo ta wena ti vekiwile eka ndzimana ya 10 ya Vumbiwa leti hi ku kongomisa ti fambisaka malawulelo ya mfumo.

Exikarhi ka swin'wana, ti lava: (1) mimpimo ya le henhla ya mikhuva ya xiphurofexini; (2) ku tirhisiwa ka switirhisiwa hi ndlela ya vuswikoti, ya ikhonimi na leyi pfunaka; (3) mphakelo wa vukorhokeri bya kahle, na bya ndzingano; na (4) ku pfumala vuciva na vutihlamuleri.

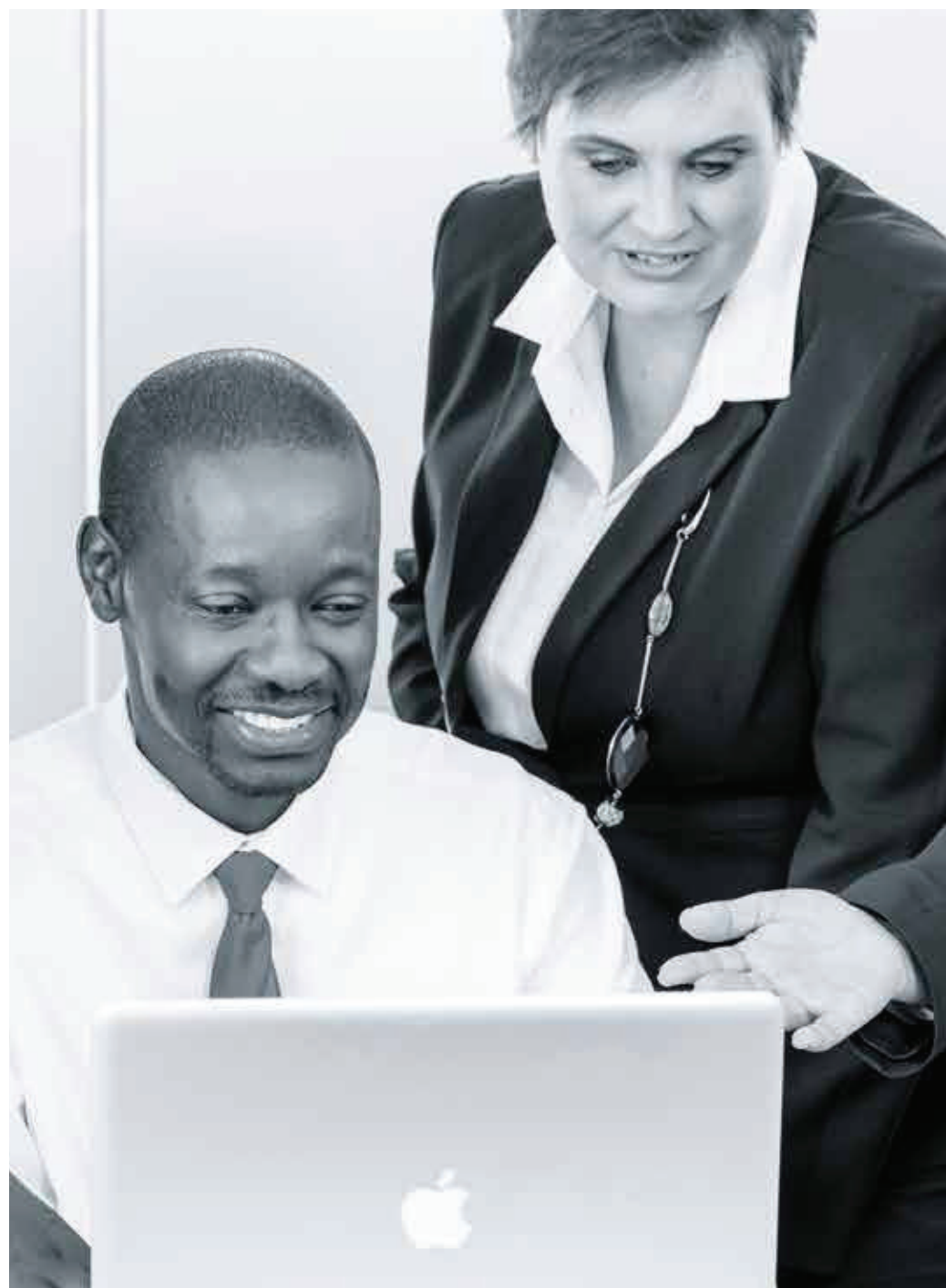
Tani hi muyimeri wa Vulawuri bya Mfumo, Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika Dzonga (SARS) byi tiyisiwa hi mpfumelelo lowu wa vumbiwa. Hi ntiyiso, Nawu wa Mafambiselo ya Xibalo, lowu tumbuluxeke Hofisi ya mina, i goza eka ku endla leswaku xileriso lexi xa vumbiwa xi va xa xiviri eka mafambiselo ya xibalo.

Hofisi ya mina yi ku nyika ndlelayo olova no tlhela yi pfumala xihlawuhlawu no lava xiboho xa mhaka ya vukorhokeri, nkwetlembetano wa mafambiselo kumbe wa vulawuri lowu u nga vaku u ringetile ku wu ololoxa hi ku tirhisa tindlela ta SARS ta mafambiselo ya swivilelo. Hi ku nyika pulatifomo yo tiyimela hi yoxe no pfumala xihlawuhlawu ya leswaku u tihlanganisa na SARS.

Xikongomelo xa xibukwana lexi i ku hlamusela ntirho na maendlelo ya Hofisi ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo. Leswi swi katsa lava hi va pfunaka, leswi hi tirhisaka xiswona na leswi hi nga swi endlaka na leswi hi nga ta ka hi nga swi endlhi hi ku ya hi mpfumelelo wa hina tanihi ndlela ya ndzulamiso ya vahakeri va xibalo. Ku kota ku eneriseka, xibukwana lexi xi katsa swivutiso leswi vutisiwaka hakanyingi hi Hofisi na tinhlamulo.

Muavanyisi Bernard Ngoepe

Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo wa Afrika Dzonga

HI HINA VAMANI: HI TIYIMELA HI HEXE NASWONA HI PFUMALA XIHLAWUHLAWU

Hofisi ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo yi tumbuluxiwile hi Nhlangua 2013 ku tlakusa maendlelo ya mafambiselo ya xibalo. Ku fikela nkarhi walowo, a ku ri hava ndlela ya ndzulamiso yo tiyimela ya vahakeri va xibalo lava a va hetile mitolovelolo hinkwayo yo endla swivilelo eSARS. Hofisi ya hina yi kongomisiwile eka mintolovelolo yo antswa ya le handle na swona yi vumbiwile eka maendlelo ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo wa le Canada, United States of America na United Kingdom.

Hofisi yi tiyimela yi ri yoxe naswona yi tirha hi ku hambana na SARS.

Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo i Muavanyisi Bernard Ngoepe loyi a humeke phenxeni, loyi a thoriweke hi Holobye wa swa Timali ku ringana nkarhi wa malembe ya ntlhanu kusukela hi siku ra 1 Nhlangua 2013. U pfuniwa hi Muofisirinkulu, Gqweta Eric Mkhawane, na xipano xa vativinkulu eka nawu wa xibalo, xiboho xamhaka ya swivilelo, mimbulavurisano na mfikelelo eka vaaki, na le xikarhi ka swin'wana.

MPFUMELELO WA HINA

Xileriso xa Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo i ku kambisisa na ku tirhana na xiphiqo xihhi na xihhi xa muhakeri wa xibalo hi mayelana na mhaka ya vukorhokeri, kumbe mhaka ya maendlelo kumbe ya mafambiselo leyi tumbulukaka kusuka eka matirhiselo ya swipimelo swa Nawu wa Xibalo hi SARS; na ku kambisisa, hi ku komberiwa hi Holobye kumbe swi tumbuluxiwile hi Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo ku ri na mpfumelelo wa Holobye, timhaka tihi kumbe tihi ta sisiteme na ku va leti tumbulukaka leti fambelanaka na mhaka ya vukorhokeri kumbe matirhiselo ya swipimelo swa Nawu lowu kumbe swipimelo swa maendlelo kumbe swa mafambiselo swa Nawu wa Xibalo.

XIHLAMBANYO XA HINA

Xihlambanyo xa hina i “Ku tiyisisa Vukahle”.

NTIRHO WA HINA

Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo u tinyiketerile ku va ndlela ya ndzulamiso ya vahakeri va xibalo ya vuswikoti, yo tiyimela hi yoxe, yo pfumala xihlawuhlawu na ku va ya kahle.

XIVONO XA HINA

Xivono xa Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo i ku tiyisisa ntshebhho wa vahakelivaxibalo eka mafambiselo ya xibalo.

MIKHUVA YA HINA

VUTIHLAMULERI

Vahakeri va xibalo va na mfanelo yo kuma swivangelo swo twisiseka swa kahle hi swiboho na magoza lama tekiyeke.

VUTIYIMELI

Eka ku tirhana na swivilelo swa vahakeri va xibalo, Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo u tirha hi ku hambana na SARS.

VUSWIKOTI

Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo u tiyisisa leswaku swivilelo hinkwaswo swa vahakeri va xibalo swi bohiwa hi ku hatlisa na hi ndlela ya vuswikoti.

VUKAHLE

Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo u tirha hi ndlela ya kahle minkarhi hinkwayo.

VUHUNDLA

Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo u khoma mimbulavurisano hinkwayo ya vahakeri va xibalo hi ndlela ya xihundla handle ka loko a nyikiwile mpfumelelo hi muhakeri wa xibalo.

HIKOKWALAHOKAYINI HI RI KONA: HI HLOHLETELA NTSHEMBHO WA MUHAKELIWAXIBALO

Hi kona laha ku ku yingisela, wena muhakeliwaxibalo, na ku tirha na Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika Dzonga(SARS) ku kota ku nyika vukorhokeri bya xiyimo xa le henhla, na mafambiselo na vukahle bya swa vulawuri.

Afrika Dzonga ri na maendlelo ya kahle swinene ya ximodeni ya mafambiselo ya xibalo emisaveni. Xo saseka ngopfu/kahle hi ku tirhisa sisiteme leyi i, i swa nkoka ku va na ndlela ya kahle, yo tiyimela hi yoxe no pfumala xihlawuhlawu yo tirhisa hi vahakeliwaxibalo loko va ri na xivilelo lexi nga bohiwangiku hi ku tirhisa tichanele ta ntolovelovelo.

Hofisi ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo yi tumbuluxeriwile ku va chanele yo tiyimela hi yoxe no pfumala xihlawuhlawu ya vahakeliwaxibalo lava a va tsandzeka ku ololoxa, xivilelo xa vukorhokeri, xivilelo xa mafambiselo kumbe xa swa vulawuri hi ku tirhisa tichanele ta ntolovelovelo ta mafambiselo ya swivilelo swa SARS. Ku pfumala xihlawuhlawu swi vula leswaku a hi va SARS hambi muhakeliwaxibalo. Hi langutisa mhaka ya xivilelo naswona laha swi kotekaka, hi ringanyeta makumele ya nhlamulo. Ntirho wa hina wu kongomisiwile eka timhaka, milawu ya misava na, le ka Vumbiwa.

LAVA HI VA PFUNAKA: VAHAKERI VA XIBALO LAVA LAVAKA NDZULAMISO

Tani hi chanele ya ndzulamiso ya vahakelivaxibalo, hi phikelela ku tiyisisa leswaku vahakelivaxibalo va kuma vukorhokeri bya xiphurofexini na ku khomiwa kahle loku va nga na mfanelo ya kona ku suka eSARS.

Loko va nga se tihlanganisa na Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo, vahakelivaxibalo va fanelev a tiyisisa leswaku va hetile fanele va mintolovelovelo ya SARS yo endla swivilelo handle ka loko ku ri na swiyimo leswi bohaka swo ka va nga endli tano.

Ku kongomisa xivilelo eSARS, muhakeliwaxibalo u fanele ku tihlanganisa na Hofisi ya SARS ya Mafambiselo ya Swivilelo eka 0860 121 216. Loko u nga se enerisiwa hi ndlela leyi SARS yi khomeke ha kona xivilelo xa wena, u nga tihlanganisa na Hofisi ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo.

Loko xivilelo xa wena xi wela ehansi ka mpfumelelo wa hina, hi ta endla hinkwaswo leswi kotekaka ku kuma nhlamulo ya xiphiqu xa wena.

LESWI HI TIRHISAKA XISWONA: HI TIYISISA VUKAHLE

Tani hi ndlela ya ndzulamiso yo pfumala xihlawuhlawu, xihlambanyo xa hina i “Ku tiyisisa vukahle”. Ku endla leswaku leswi swi tirha, hi langutisa mhaka ya xivilelo, ku hava swin’wana kambe ntiyiso. Hi phikelela ku boha mhaka ya swivilelo ku nga se hela 15 wa masiku ya ntirho hi swi amukerile, naswona hi ta ku tivisa loko xivilelo xi nga ta ka xi nga ololoxiwi hi nkarhi lowu vuriweke. Eka maendlelo hinkwawo, hi tshama hi pfumala xihlawuhlawu, hi langutisa matlhelo hinkwawo ya xiphiqo.

Matshalatshala ya hina yo boha mhaka ya xivilelo ya katsa:

- Ku langutisisa xivilelo xa wena ku kumisisa loko xi wela ehansi ka mpfumelelo wa hina, leswi xi nga ta lawurisiwa xiswona, na ku lulamisa nhlelo wo sungula wa xivilelo xa wena.
- Ku rhumela xivilelo xa wena, matsalwa yo seketela, mbuyelo wa ndzavisiso wa hina wo sungula na/kumbe swibumabumelo eSARS.
- Hlela nhlamulo ya SARS naswona, laha swi faneleke, hi lavisisa xivilelo xa wena ku ya emahlweni.
- Rhumela “xiviko xo hetelela”, lexi nyikaka nkomiso wa mbuyelo wa xivilelo xa wena naswona loko swi fanela, hi endla swibumabumelo swo yisa goza emahlweni.

Swibumabumelo swa hina a swi bohi eka muhakeri wa xibalo kumbe SARS; kambe loko swi nga amukeriwi hi muhakeri wa xibalo kumbe SARS, swivangelo swa xiboho xolexo swi fanele ku nyikiwa Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo ku nga si hela 30 wa masiku ya xitiviso xa swibumabumelo leswi naswona swi nga ha katsiwa hi Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo eka xiviko xa Holoby e kumbe Khomixinara ehansi ka swiyenge swa 19.

VUTINYIKETERI BYA HINA : EKA XIHUNDLA

Hofisi ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo yi boheleriwa hi nawu ku sirhelela mahungu ya muhakeliwaxibalo ya xihundla naswona vatirhi va hina hinkwavo va sayina xihlambanyo xa ku va na Xihundla.

Swilaveko leswi swa vuhundla swi vekiwiwe eka Xiyenge xa 21(2) xa Nawu wa Mafambiselo ya Xibalo. Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo na munhu wihi na wihi loyi a nwi khomelaka va nge paluxi mahungu ya muxaka wihi na wihi lama kumiwaka hikumbe ematshan'weni ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo, kumbe ya lulamisiwile ku suka eka mahungu lama kumiweke hikumbe ematshan'weni ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo, eka SARS, handle ka loko ma laveka eka ku tirha ntirho na timfanelo ehansi ka Nawu.

Nawu wu vula leswaku SARS yi fanele yi pfumelela Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo ku fikelela mahungu lama fambelanaka na matimba na mintirho swa Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo.

LESWI U LOJISAKA XISWONA XIVILELO?

Laha hansi ku na maendlelo yo vika xivilelo.

- Ku kuma fomo ya xivilelo, endzela Hofisi ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo kumbe u tihlanganisa na Hofisi hi riqingho, fekisi kumbe imeyili ku kombela khopi ya fomo ya xivilelo. Fomo yi tlhela yi kumeka eka webusayiti ya hina.
- Tata fomo. Tinyiki nkarhi wo hlaya fomo no tlhela u hlengeleta mahungu lama lavekaka u nga se yi tata. U komberiwa ku tsala ehansi xiyimo xa mhaka ya xivilelo xa wena hi xaxamelo. Khomanisa matsalwa hinkwawo yo seketela lama fambelanaka na xivilelo. Tiyisisa leswaku fomo yi tatiwile hi xitalo. Tsala tinomboro ta tirheferense to huma eSARS kumbe, loko swi hundzerile erhavini ra SARS, kombisa vito ra rhavi, siku na munhu loyi u hundziseleke nandzu eka yena.
- Tifomo hinkwato ta swivilelo ti fanele ti sayiniwa no tlhela ti va na siku. Loko fomo yi nga pfumeli leswaku u hlamusela xivilelo xa wena hi xitalo, tirhisa phepha ro engetela leri nga ta khomanisiwa eka fomo ya wena ya xivilelo. Hofisi ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo yi nge amukeli tifomo to ka ti nga sayiniwanga. Vayimeri va vahakeliri va xibalo va fanele va tiyisisa mpfumelelo wa vona wo tirha ematshan'weni ya tikhasimende ta vona hikwalaho ka tsalwa ra nawu leri tatiweke hi xitalo. Loko ku ri hava vumbhoni byo ringanela byo seketela xivilelo xa wena, mhaka yi nga pfariwa. Hambi swi ri tano, hi ta sungula hi ku nyika nkarhi wo tiyisisa xivilelo xa wena kumbe u nyika vumbhoni lebyi lavekaka.

KU YISA HI NKARHI

U komberiwa ku yisa xivilelo xa wena eHofisini ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo hi nkarhi lowu twisisekaka endzhaku ka loko SARS yi hetile ku endla mpfuxeto wa xivilelo.

Loko hi kumile fomo ya wena, Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo u ta endla ndzavisiso wa xivilelo no teka xiboho xa leswaku u ta tirhanisa ku yini na xona loko xi wela ehansi ka mpfumelelo wa hina, handle ka swona hi ta ku tsundzuxa ku lava mindzulamiso yin'wana.

Loko ku ri hava vumbhoni byo ringanela byo seketela xivilelo xa wena, mhaka yi nga pfariwa. Hambi swi ri tano, hi ta sungula hi ku nyika nkarhi wo tiyisisa xivilelo xa wena kumbe u nyika vumbhoni lebyi lavekaka.

LOKO U VIKAL

XIVILELO

*tiyisisa leswku u na nxaxameto wa mahungu
ya nkoka lama landzelaka*

Vuxokoxoko bya Vutihlanganisi:

Nomboro ya Riqingho ya le Kaya
Nomboro ya Sele
Nomboro ya Fekisi
Nomboro ya Riqingho ya Bindzu
Kherefu ya Imeyili

Kherefu ya Vutshamo:

Nomboro ya yuniti ya Khompulekisi (loko yi ri kona)
Nomboro ya Xitarata
Xitarata kumbe vito ra purasi
Dorobantsongo/Xifundza
Dorobankulu/Ntsindza
Khodi ya Poso
Khodi ya Tiko (ZA – ya Afrika Dzonga)

Vuxokoxoko bya Kherefu ya Poso:

Fungha hi 'X'loko yi fana na leyi nga laha henhla
kumbe u tata Kherefu ya wena ya Poso, Ejensi ya Poso
kumbe Yunititsongo yin'wana (loko yi ri kona) (xik. " Postnet Suite ID")
Poso
PO Box kumbe Private Bag
Vukorhokeri byin'wana byo hlawuleka bya PO (kombisa) Nomboro
Khodi ya Tiko
Khodi ya Poso

Vuxokoxoko bya Xivilelo:

Muxaka wa Xibalo:
Mbuyelo wa Xibalo xa Munhu; Mbuyelo wa Xibalo xa Vandla; VAT; Ndzhaka;
PAYE/SDL/UIF; Thirasiti; Xibalo xa nhundzu/Xibalo xa nxavo kumbe Swin'wana
Muxaka wa Xivilelo:
Matikhomelo/Mavonelo; Vukorhokeri; Swa Vulawuri; Mafambiselo kumbe Swin'wana

U komberiwa ku ya eka www.taxombud.gov.za/endla_xivilelo.html
ku dawuniloda fomo kumbe u hi rhumela imeyili eka
complaints@taxombud.gov.za kumbe hi endzeli etihofisini ta hina.

XANA MULAVISISI WA SWIVILELO SWA XIBALO U LANGUTISISA KU YINI XIVILELO?

Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo a nga hlamusela leswi mpfuxeto wu nga ta endlisiwa xiswona, kambe loko a karhi a tirha ntirho wa yena, u fanele a endla mpfuxeto wa xivilelo naswona loko swi laveka, a boha mhaka ya xona hikwalaho ka vulamuri na ndzivalelano. Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo u fanele a tirha a ri yexe no tlhela a landzelela maendlelo yo ka ya nga ri ya ximfumo, ya kahle na ya vuswikoti loko a boha mhaka ya xivilelo.

LOKO NDZI NGA ENERISEKI HI MBUYELO KE?

Loko muhakeri wa xibalo a nga enerisiwi hi mbuyelo wa maendlelo lama sunguriweke hi Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo, muhakeri wa xibalo a nga landzelela tindlela tin'wana leti nga va ku ti ri kona.

LOKO VA SARS VA NGA AMUKELI XIBUMABUMELO XA MULAVISISI WA SWIVILELO SWA XIBALO KE?

Swibumabumelo swa hina a swi bohi eka muhakeri wa xibalo kumbe SARS; kambe loko swi nga amukeriwi hi muhakeri wa xibalo kumbe SARS, swivangelo swa xiboho xolexo swi fanele ku nyikiwa Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo ku nga si hela 30 wa masiku ya xitiviso xa swibumabumelo leswi naswona swi nga ha katsiwa hi Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo eka xiviko xa Holobyne kumbe Khomixinara ehansi ka swiyenge swa 19.

SWIVUTISO LESWI

VUTISIWAKA HAKANYINGI

XANA MULAVISISI WA SWIVILELO I MANI?

Mulavisisi wa Swivilelo i muofisiri wo tiyimela a ri yexe wo pfumala xihlawuhlawu loyi a tirhanaka na swivilelo swa nhlangano kumbe ejensi.

XANA MULAVISISI WA SWIVILELO SWA XIBALO I MANI?

Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo i muofisiri wo tiyimela a ri yexe wo pfumala xihlawuhlawu loyi a tirhanaka na swivilelo swa vahakeri va xibalo ehenhla ka Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika Dzonga.

XANA HOFISI YA MULAVISISI WA SWIVILELO SWA XIBALO I YINI?

Hofisi ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo i vandla leri seketelaka Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo eka ku fikelela mpfumelelo wa yena.

I MANI A FAMBISAKA HOFISI?

Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo i Muavanyisi Bernard Ngoepe loyi a humeke phenxeni, loyi a thoriweke hi Holobywa wa swa Timali ku ringana nkarhi wa malembe manharhu kusukela hi siku ra 1 Nhlangula 2013, lowu engeteriweke hi malembe manharhu man'wana hi Nhlangula 2016.

NHLANGANO WA HINA NA SARS

Hofisi ya hina yi tiyimela yi ri yoxe naswona yi tirha ku hambana na SARS.

1. Xana Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo a nga endla yini?

Nawu wa Mafambiselo ya Xibalo wu pfumelela Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo ku:

- Endla mpfuxeto wa xivilelo naswona, loko swi laveka, a xi ololoxa hi ku tirhisa vulamuri kumbe ndzivalelano.
- Tirha a ri yexe loko a boha mhaka ya xivilelo.
- Nyika mahungu eka muhakeri wa xibalo hi mpfumelelo wa Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo na maendlelo yo landzelerisa xivilelo.
- Kondletela mfikelelo wa mintolovelovelo yo boha mhaka ya swivilelo eka vahakeri va xibalo leyi nga eSARS ku hlamusela swivilelo.
- Kombisa no pfuxeta timhaka leti humelelaka na ta nkoka leti tshikelelaka vahakeri va xibalo hi ndlela leyi nga riki kahle.
- Endla xibumabumelo eSARS hi leswi mhaka ya xivilelo yi faneleke ku bohisiwa xiswona.

Timhaka leti ti fanele ti va hi vukorhokeri bya SARS mphakelo wa vukorhokeri kumbe mafambiselo kumbe mphakelo wa vulawuri bya Nawu wa Xibalo.

Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo u na vulawuri byo kumisisa, a ri yexe ku nga ri na SARS, leswi mpfuxeto wu faneleke ku fambisisiwa xiswona na loko mpfuxeto wu fanele wu herisiwa wu nga se hetisisiwa.

Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo a nga endla mpfuxeto wa xikombelo ntsena loko mukombera a hetile tindlela hinkwato ta maendlelo ya swivilelo eSARS, handle ka loko ku ri na swiyimo leswi bohaka swo ka a nga endlisi sweswo.

Ku heta tindlela ta maendlelo ya swivilelo leti nga kona, muhakeri wa xibalo u fanele a va a vikile xivilelo na Hofisi ya SARS yo Fambisa Swivilelo.

2. Xana swiyimo leswi swo boha hi swihi?

Xiyenge xa 18(5) xa Nawu wa Mafambiselo ya Xibalo xi andlala timhaka leti landzelaka leti Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo a faneleke ku ti anakanya loko kumisisa loko xiyimo xi nga ha va xi “bohelela”:

- xikombelo xi tisa timhaka leti nga ta va na mbuyelo eka vanhu
- ku heta tindlela hinkwato to endla swivilelo swi ta endla leswaku mukombera a tikeriwa
- ku heta tindlela hinkwato to boha mhaka ya swivilelo a swi humesi mbuyelo hi nkarhi lowu lavekaka lowu Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo a wu anakanyaka wu ri lowu nga ringanela/twisisekaka.

Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo u fanele a tivisa mukombera hi mbuyelo wa mpfuxeto kumbe goza rihi na rihi leri tekiweke hi ku hlamlala eka xikombelo, hi nkarhi naswona hi ndlela leyi nga ta va yi hlawuriwile hi Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo.

3. Xana ku na swipimelo hi leswi Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo a nga tirhanaka na swona?

Ina, ku na swipimelo leswi nga erivaleni hi tinxaka ta swivilelo leswi Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo a nga swi pfuxetaka kumbe a nga ta ka a nga swi pfuxeti.

Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo a nge endli mpfuxeto wa:

- Milawu kumbe pholisi ya xibalo
- Pholisi ya SARS kumbe ntolovetiso lowu hi ku angarhela wu nga na matimba, ku nga ri hi leswaku wu fambelana na mhaka ya vukorhokeri kumbe mhaka ya maendlelo kumbe vulawuri leswi tumbulukaka ku suka eka matirhiselo ya Nawu wa Xibalo hi SARS.
- Mhaka leyi fambelanaka na ku kaneta na ku aphila ehansi ka Nawu wa Xibalo, handle ka mhaka ya vulawuri leyi fambelanaka naku kaneta koloko kumbe ku aphila.
- Xiboho xo ya emahlweni kumbe mhaka leyi nga emahlweni ka khoto ya xibalo.

Tiva leswaku ku na mpimo wa nkarhi wo langutisisa swivilelo. Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo a nge pfuxeti mhaka leyi tumbulukeke ku hundza lembe rin'we siku leri Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo wo sungula a thoriweke hi rona, handle ka loko Holobye a kombela Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo ku endla sweswo. Tani hi leswi Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo loyi a nga kona sweswi a sunguleke ku tirha hi 1 Nhlangua 2013, leswi swi vula leswaku Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo a nge tekeli enhlokweni timhaka leti tumbulukeke ku nga se fika 1 Nhlangua 2012 (handle ka loko a komberiwele hi Holobye). Hambiswiritano Holobye wa swa Timali u nyikile Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo mpfumelelo wo pfuxeta timhaka leti tumbulukeke siku leri ri nga se fika.

LESWI U NGA VONANISAKA XISWONA NA HINA: KU ENERISEKA KA WENA SWI NA NKOKA

Muhakeri wa xibalo a nga ti hlanganisa na Hofisi ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo hi ku kongomisa kumbe hi ku tirhisa mutirhi wa swa xibalo kumbe muyimeri wun'wana. Vayimeri va vahakeri vaxibalo va fanele va tiyisisa mpfumelelo wa vona wo tirha ematshan'weni ya tikhassimende ta vona hikwalaho ka tsalwa ra nawu leri tatiweke hi xitalo.

Muhakeri wa xibalo a nga fikelela vukorhokeri bya Hofisi ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo hikwalaho ka maendlelo lama landzelaka ya vutihlanganisi:

U KOMBERIWA KU TIHLANGANISA NA HINA

Kherefu ya ndhawu

Menlyn Corner
2nd Floor
87 Frikkie de Beer Street
Menlyn
Pretoria

Riq: 0800 662 837 kumbe +27 12 431 9105

Fekisi: +27 12 452 5013

Kherefu ya imeyili: complaints@taxombud.gov.za

www.taxombud.gov.za

Kherefu ya poso

PO Box 12314
Hatfield
0028

NANDZULO

Mahungu lama nyikiweke eka tsalwa leri ya sirheleriwiile hi milawu ya vun'winyi bya nhundzu naswona a ya nge kopiwi, hangalasiwi kumbe ku cinciwa hi xikongomelo xihi na xihi xa bindzu. Mahungu lama nga kona eka xibukwana lexi a ma ri lama lulameke hi nkarhi wo ya eku kandziyisiweni kambe ma nga va ma cincile. Loko ku ri na ku kanakana hi ku lulama kumbe loko u ri hava nkandziyiso wa sweswi wa xibukwana lexi u komberiwa ku fonela Senthara ya Vutihlanganisi eka 0800 662 837 ku tiyisisa.

Xibukwana lexi xikongomelo xa xona i ku nyika mahungu ntsena naswona a xi anakanyiwi ku va xi ri xikombo xa nawu. Ku tirhisiwa ka mahungu lama hi munhu wihi na wihi ku ta va ku ri ku lava /tsakela ka munhu yaloye.

Hofisi ya Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo a yi yimeli, bumabumeli kumbe ku ringanyeta leswaku swikumiwa kumbe vukorhokeri leswi vuriwaka eka tsalwa leri swa laveka eka swilaveko swa munhu wo karhi. Mulavisisi wa Swivilelo swa Xibalo a nga amukeli ndzhawalo wihi na wihi hikwalaho ka ku lahlekeriwa kwihi na kwihi, ku onhakeriwa, minxavo na tihakelo, leswi nga kumiwaka hi ku kongomisa kumbe ku nga ri hi ku kongomisa hikwalaho ka swihoxo swihi na swihi kumbe ku tshika leswi kumekaka eka tsalwa leri.

NB: Mahungu a ma sivi milawu yihi na yihi naswona vahlayi lava nga na ku kanakana hi mayelana na xiphemu xihi na xihi xa mahungu lama kombisiweke eka xiletelo va fanele va langutisa milawu leyi faneleke, kumbe va lava mavonelo ya ximfumo ku suka eka munhu loyi a thwaseke ku ringanela.

Tel: 0800 662 837 or +27 12 431-9105
Fax: +27 12 452-5013
Email: complaints@taxombud.gov.za
www.taxombud.gov.za